

CRNA GORA
AGENCIJA ZA ELEKTRONSKE KOMUNIKACIJE I
POŠTANSKU DJELATNOST

PROGRAM RADA

ZA 2010. GODINU

Podgorica, septembar 2009. godine

SADRŽAJ

I	Uvod	3
II	Programske aktivnosti	4
	II – 1. Normativni dio	5
	II – 2. Tekuće aktivnosti	8
	II – 3. Analiza tržišta i utvrđivanje operatora sa značajnom tržišnom snagom	8
	II – 4. Univerzalni servis.....	9
	II – 5. Izrada planova, izvještaja i informacija vezanih za tržište elketronskih komunikacija, radiodifuzije i poštanske djelatnosti.....	9
	II – 6. Saradnja sa nadležnim državnim organima i institucijama, operatorima	11
	elektronskih komunikacija i poštanskim operatorima, regulatornim tijelima drugih država, te međunarodnim organizacijama u oblasti elektronskih komunikacija i poštanskog saobraćaja	
	II – 7. Materijalno-tehničko i kadrovsko osposobljavanje	13
III	Izvršenje programa	13

I UVOD

Polazne osnove za izradu Programa rada Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost predstavljaju: Zakon o elektronskim komunikacijama, ("Službeni list Crne Gore", broj 50/08), Zakon o poštanskim uslugama („Službeni list Crne Gore“, broj 46/05), Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu ("Službeni list Crne Gore", broj:53/09) i Zakon o prelasku sa analognih na digitalne zemaljske radiodifuzne sisteme (čiji nacrt je pripremila međuresorna radna grupa) čije se donošenje očekuje do kraja 2009. godine.

Zakon o elektronskim komunikacijama u članu 8 stav 1 tačka 24 i članu 13 stav 3 propisuje pravni osnov za izradu Programa rada.

Zakonom o elektronskim komunikacijama se propisuje: obavljanje djelatnosti elektronskih komunikacija, nadležnosti, status, način finansiranja i djelokrug rada Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost (u daljem tekstu Agencija), u oblasti elektronskih komunikacija, procedure za operatore i pružaoce usluga elektronskih komunikacija, rješavanje sporova između subjekata na tržištu elektronskih komunikacija, pitanja pružanja Univerzalnog servisa, procedure za racionalno korišćenje ograničenih resursa, pitanja zaštite interesa korisnika usluga, prava i obaveze po pitanju tajnosti elektronskih komunikacija, oblast nadzora i druga pitanja u vezi sa elektronskim komunikacijama.

Zakonom o poštanskim uslugama se uređuju uslovi i način obavljanja univerzalne poštanske usluge i drugih poštanskih usluga, ovlašćenja regulatornog organa za poštansku djelatnost, kao i druga pitanja u vezi sa poštanskom djelatnošću.

Shodno odredbama Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu, Agencija je obavezna da, najkasnije do 30.09.2009. dostavi Ministarstvu finansija Predlog Finasnijskog plana sa Planom rada za 2010. godinu.

Zakonom o prelasku sa analognih na digitalne zemaljske radiodifuzne sisteme se uređuju način i uslovi prelaska sa analognog na digitalno emitovanje radijskih i televizijskih programa u zemaljskoj radiodifuziji.

Agencija ima svojstvo pravnog lica i funkcionalno je nezavisna od pravnih i fizičkih lica koja obezbjeđuju elektronske komunikacione mreže, opremu ili usluge. Unutrašnja organizacija, nadležnosti i djelokrug poslova organa i stručnih službi Agencije, donošenje opštih akata i druga pitanja koja su od značaja za poslove Agencije bliže se uređuju Statutom Agencije.

II PROGRAMSKE AKTIVNOSTI

Imajući u vidu nadležnosti Agencije propisane odredbama člana 8 Zakona o elektronskim komunikacijama, odnosno člana 62 Zakona o poštanskim uslugama, programske aktivnosti Agencije u 2010. godini će prevashodno biti usmjerene na:

1. Dalje normativno uređenje oblasti elektronskih komunikacija i poštanske djelatnosti, davanjem predloga za dopunu postojećih normativnih akata i donošenje novih od strane nadležnih organa,
2. Izvršavanje tekućih aktivnosti utvrđenih zakonom, podzakonskim aktima i drugim dokumentima koji regulišu oblast elektronskih komunikacija i poštanske djelatnosti (registracija operatora mreža i servisa, dodjela numeričkih resursa, dodjela radio frekvencija, monitoring radio-frekvencijskog spektra, kontrola i nadzor nad izgradnjom i korišćenjem telekomunikacione infrastrukture, telekomunikacionih mreža i usluga, kontrola kvaliteta usluga, rješavanje sporova između operatora i operatora i korisnika usluga, licenciranje operatora poštanskih usluga i dr).

Kada je u pitanju kontrola i monitoring radio-frekvencijskog spektra u toku 2010. godine vršiće se kontrola i monitoring radio-frekvencijskog spektra korišćenjem mobilne kontrolno-mjerne stanice. Nakon završetka radova na objektu Glavnog kontrolno-mjernog centra u Podgorici i 3 daljinski upravljane kontrolno mjerne stanice (Kotor, Ulcinj i Rožaje) i njihovog uvezivanja u sistem zajedno sa realizovanim objektima Regionalnog kontrolno-mjernog centra na Crnom rtu kod Bara i jedne daljinski upravljane kontrolno mjerne stanice kod Plevlja, vršiće se stalna kontrola i monitoring radio-frekvencijskog spektra u zonama opsluživanja ovih stanica.

3. Sprovođenje obaveza utvrđenih za operatore elektronskih komunikacija sa značajnom tržišnom snagom, nakon izvršene analize tržišta u 2009. godini, i analiza relevantnih tržišta koja nijesu obuhvaćena analizom iz predhodne godine,
4. Sprovođenje propisane procedure za određivanje operatora Univerzalnog telekomunikacionog servisa, praćenje razvoja tog servisa i njegovo finansiranje, praćenje razvoja univerzalne poštanske usluge i dr,
5. Izradu planova, izvještaja i informacija vezanih za tržište elektronskih komunikacija i poštanske djelatnosti,
6. Saradnja sa nadležnim državnim organima i institucijama, operatorima elektronskih komunikacija i poštanskim operatorima, regulatornim tijelima drugih država, te međunarodnim organizacijama u oblasti elektronskih komunikacija i poštanskog saobraćaja,
7. Materijalno-tehničko i kadrovsko osposobljavanje,

Pored navedenog, Agenciji predstoji obavljanje i drugih poslova utvrđenih zakonima i drugim aktima koji regulišu oblast elektronskih komunikacija i poštanske djelatnosti.

Kod realizacije Programa rada naročito će se voditi računa o Ekonomskoj politici Vlade u 2010. godini kada su u pitanju navedene oblasti.

II – 1. NORMATIVNI DIO

II-1.1. Elektronske komunikacije

Kako je u 2009. godini bilo planirano donošenje većine podzakonskih akata utvrđenih Zakonom o elektronskim komunikacijama, to se u 2010. godini, planira primjena tih podzakonskih akata, njihovo stalno praćenje radi nametanja određenih obaveza operatorima i kontrolu preduzetih mjera i sl.

Takođe, u 2010. godini, planira se, shodno odredbama iz Zakona o elektronskim komunikacijama, donošenje slijedećih akata:

A) Propisi i akta koje Agencija donosi:

- 1. Pravilnik o najvećim dozvoljenim snagama zračenja radijskih stanica u gradovima i naseljima gradskog obilježja**
Pravni osnov : član 76. stav 3 Zakona koji upućuje na ograničavanje izlaganje populacija elektromagnetnom zračenju, zbog njihove štetnosti
Rok: I kvartal
- 2. Metodologija troškovnog računovodstva i odvajanja računovodstvene evidencije**
Pravni osnov: Član 46 i 48 Zakona
Rok: II kvartal
- 3. Pravilnik o regulaciji maloprodajnih cijena**
Pravni osnov: Član 50 Zakona, akt bi obuhvatio operatore sa značajnom tržišnom snagom i istim bi se razradile procedure i uslovi za te operatore, a obuhvatio bi i regulaciju maloprodajnih cijena.
Rok: II kvartal
- 4. Pravilnik o tehničko-eksploatacionim uslovima radio-difuznih stanica za frekvencijski modulisanе emisije**
Rok: I kvartal
- 5. Pravilnik o tehničkim i eksploatacionim uslovima pod kojima se mogu koristiti radio-difuzne stanice za emitovanje televizijskog programa u frekvencijskim opsezima VHF I i III i UHF IV i V**
Pravni osnov za akte pod rednim brojem 4 i 5 : Član 62. stav 2 i 3 i član 76. stav 2 i 3 Zakona, a koji se tiču efikasnog korišćenja spektra i zaštite od interferencije u konkretnom slučaju za spektar radio-difuznih frekvencija što je i svrha predmetnih pravilnika.
Rok: I kvartal
- 6. Odluka Agencije o vrsti informacija i načinu njihove objave od strane operatora i vrsti informacija objavljenih od strane operatora**
Pravni osnov :Član 102, stav 3 Zakona
Rok: I kvartal
- 7. Uputstvo o o kriterijumima za ocjenu razumnosti zahtjeva I potreba obezbjeđenja pojedinih usluga univerzalnog servisa**
Pravni osnov: (član 52. Stav 4. Tačka 1. I 4. Zakona)
Rok: I kvartal

8. **Način procjene pristupačnosti cijena usluga, opsega usluga i posebnih paketa univerzalnog servisa**
Pravni osnov (član 55. Stav 5 Zakona)
Rok: I kvartal

9. **Planovi raspodjele radio-frekvencija**
Pravni osnov: Agencija donosi Plan raspodjele radio-frekvencija i kontrolira njegovu primjenu (član 8 stav 6 i član 64 stav 2 Zakona).
Rok: I-IV kvartal

10. **Izmjene i dopune Plana numeracije i Plana adresiranja**
Pravni osnov: Agencija donosi Plan numeracije i kontrolira njegovu primjenu (član 8 stav 1 tačka 5 i član 87 Zakona). Izmjene i dopune navedenih dokumenata, zavisice od potreba uvođenja novih usluga, novih numeričkih resursa, kao i stanja i potreba na tržištu elektronskih usluga.
Rok: I-IV kvartal

B) Propisi i akta koje donosi Ministarstvo

1. **Izmjene i dopune Pravilnika o metodologiji i načinu obračuna naknada za korišćenje radio-frekvencija**
Pravni osnov: Ministarstvo propisuje metodologiju i način obračuna visine naknada koje se iskazuju u bodovima a Agencija, na osnovu procjene ukupnih godišnjih regulatornih troškova, inicira novčanu vrijednost boda, sa kojom se dolazi do visine naknada koje se uračunavaju u finansijski plan za narednu kalendarsku godinu. Visinu naknade utvrđuje Vlada usvajanjem finansijskog plana Agencije (član 84 stav 4 Zakona). Izmjene i dopune navedenog dokumenata, zavisice od potreba uvođenja novih usluga, a u zavisnosti od stanja i potreba na tržištu elektronskih usluga.
Rok: I-IV kvartal

2. **Izmjene i dopune Pravilnika o metodologiji i način obračuna naknada za korišćenje numeracije i/ili adresa**
Pravni osnov: Ministarstvo utvrđuje metodologiju i način obračuna visine naknada koje se iskazuju u bodovima, a Agencija, na osnovu procjene ukupnih godišnjih regulatornih troškova, inicira novčanu vrijednost boda, kojom se dolazi do visine naknada koje se uračunavaju u finansijski plan za narednu kalendarsku godinu. Visinu naknade utvrđuje Vlada usvajanjem finansijskog plana Agencije (član 97 stav 4 Zakona). Izmjene i dopune navedenog dokumenata, zavisice od potreba uvođenja novih usluga, novih numeričkih resursa, a u zavisnosti od stanja i potreba na tržištu elektronskih usluga.
Rok: I-IV kvartal

3. **Stručne osnove za Pravilnik o amaterskim radiokomunikacijama**
Pravni osnov: Pravilnik o amaterskim radiokomunikacijama („Službeni list RCG“ broj 30/03) i Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o amaterskim radiokomunikacijama („Službeni list RCG“ broj 38/07) su regulisali oblast amaterskih radiokomunikacijama. Imajući u vidu da novim Zakonom o elektronskim komunikacijama nijesu bliže određena pitanja koja se odnose na amaterske radiokomunikacije, taj pravilnik i njegove izmjene i dopune su ostale na snazi u dijelu pitanja korišćenja radio-frekvencijskih opsega namijenjenih ovoj službi, dok su pitanja uslova polaganja radioamaterskih ispita, dodjeljivanja pozivnih znaka, izdavanja dozvola i

međunarodnih radioamaterskih sertifikata (HAREC) itd, prestala da važe. S toga je potrebno pripremiti stručne osnove za novi pravilnik, kojim bi se regulisala ova pitanja.

Rok: I kvartal

II-1.2. Digitalizacija radio-difuzije

Shodno nadležnostima utvrđenim članom 8. Zakona o elektronskim komunikacijama, kao i prelaznim i završnim odredbama nacрта Zakona o prelasku sa analognih na digitalne zemaljske radio-difuzne sisteme (planirano donošenje do kraja tekuće godine), Agencija je, u normativnom dijelu, u obavezi samostalno donijeti jedan broj propisa, uz vođenje odgovarajućih konsultativnih procesa, ali i obavezu pripreme stručnih osnova za izradu regulatornih propisa koje donosi resorno Ministarstvo, vezano za digitalizaciju radio-difuzije, kao što su :

Propisi i akta koje donosi Ministarstvo

1) Izrada stručnih osnova za propis/odluka o sadržaju odobrenja za radio-frekvencije koje se koriste za digitalne zemaljske radio-difuzne sisteme.

Pravni osnov: Prelaznim i završnim odredbama Nacrta Zakona o prelasku sa analognih na digitalne zemaljske radio-difuzne sisteme, propisano je da resorna ministarstva odnosno regulatorna tijela donose propise za sprovođenje ovog zakona, koji se pored ostalog odnose i na sadržaj odobrenja za radio-frekvencije. Imajući u vidu prethodno, potrebno je predvidjeti donošenje ovog akta.

Rok: Vrijeme potrebno za usvajanje akta propisano je nacrtom predmetnog zakona, odnosno 6 mjeseci nakon stupanja na snagu ovog zakona. Imajući u vidu prethodno, vrijeme potrebno za realizaciju stručnih osnova je 3 mjeseca nakon stupanja na snagu Zakona.

2) Izrada stručnih osnova za Pravilnik o specifikaciji prijemničke opreme za digitalnu zemaljsku radio-difuziju

Pravni osnov: Prelaznim i završnim odredbama Nacrta Zakona o prelasku sa analognih na digitalne zemaljske radio-difuzne sisteme, propisano je da resorna ministarstva odnosno regulatorna tijela donose propise za sprovođenje ovog zakona, koji se pored ostalog odnose i na standarde vezano za prijemničku opremu. Imajući u vidu prethodno, potrebno je predvidjeti donošenje ovog akta, koji treba sa sadrži minimum zahtjeva za prijemničku opremu, set-top box-eve (STB) kao i integrisane digitalne televizijske prijemnike (iDTV), a odnosiće se kako na sisteme sa SDTV tako i na sisteme sa HDTV standardom.

Rok: Vrijeme potrebno za usvajanje akta propisano je nacrtom predmetnog zakona, odnosno 6 mjeseci nakon stupanja na snagu ovog zakona. Imajući u vidu prethodno, vrijeme potrebno za realizaciju stručnih osnova je 3 mjeseca nakon stupanja na snagu Zakona.

3) Izrada stručnih osnova za Pravilnik o tehničkim zahtjevima za realizaciju prve i druge mreže sa nacionalnim pokrivanjem i opštim uslovima za realizaciju ostalih mreža

Pravni osnov: Na osnovu odredbi Nacrta Zakona o prelasku sa analognih na digitalne zemaljske radio-difuzne sisteme, preduzeće za prenos i emitovanje radio-difuznih i drugih telekomunikacionih signala čiji je osnivač Vlada Crne Gore odnosno preduzeće Radio-difuzni centar d.o.o. bez procedure tendera za dodjelu radio-frekvencija stiče status operatora prvog i drugog multipleksa, kao i prve i druge predajničke mreže, koje finansira Vlada, prvenstveno za potrebe digitalnog emitovanja signala nacionalnih javnih radio-difuznih servisa, a takođe i zbog ubrzanja procesa prelaska na digitalne radio-difuzne sisteme. Imajući u vidu da se bez procedure tendera, koji bi između ostalog sadržao oblasti ili lokacije gdje radio frekvencije treba da se koriste, kao i uslove, zahtjeve i kvalifikacije koje ponuđači treba da ispune, radio-frekvencije dodjeljuju na korišćenje ovom preduzeću, potrebno je ovim pravilnikom propisati tehničke zahtjeve koji moraju biti ispunjeni naročito kada se radi o realizaciji prve i druge nacionalne mreže, a takođe i minimum opštih uslova koji trebaju biti zadovoljeni pri realizaciji ostalih mreža. Detaljniji uslovi za realizaciju mreža, u

slučajevima kada će pravna lica - operatori mreža sticati pravo na korišćenje frekvencija po osnovu tendera, biće propisani u tenderskoj dokumentaciji.

Rok: Vrijeme potrebno za usvajanje akta propisano je nacrtom predmetnog zakona, odnosno 6 mjeseci nakon stupanja na snagu ovog zakona. Imajući u vidu prethodno, vrijeme potrebno za realizaciju stručnih osnova je 3 mjeseca nakon stupanja na snagu Zakona.

II- 1.3. Ostala normativna akta

Pored planiranih akata za 2010. godinu, u toku naredne godine, donijeće se i akta čije donošenje je bilo planirano u Programu rada za 2009. godinu, a koja, ne budu donijeta u tom roku.

II – 2. TEKUĆE AKTIVNOSTI

Izvršavanje tekućih aktivnosti utvrđenih Zakonom, podzakonskim aktima i drugim dokumentima koji regulišu oblast elektronskih komunikacija i poštanske djelatnosti (registracija operatora telekomunikacionih mreža i servisa, dodjela numeričkih resursa, dodjela radiofrekvencija, kontrola i nadzor nad izgradnjom i korišćenjem telekomunikacione infrastrukture, telekomunikacionih mreža i usluga, kontrola kvaliteta usluga, rješavanje sporova između operatora i korisnika usluga, licenciranje operatora poštanskih usluga i dr) će biti prioriteta ove Agencije u 2010. godini.

Posebno se ističu aktivnosti na sprovođenju tendera za dodjelu ograničenih resursa, određivanje operatora za obavljanje usluga univerzalnog servisa, jačanje zaštite interesa i prava korisnika usluga, donošenje procedura i normi za primjenu zakona i podzakonskih akata kao i nametanje i spovođenje obaveza operatora sa značajnom tržišnom snagom u cilju jačanja konkurencije na tržištu elektronskih komunikacija. Takođe u tekuće aktivnosti Agencija se ubraja i sprovođenje nadzora nad radom operatora koji su registrovani kod Agencije, kontrola i monitoring radio-frekvencijskog spektra, rješavanje pitanja i prigovora, razmatranje inicijativa i donošenje procedura i normi iz domena zaštite interesa i prava korisnika usluga i dr.

U saradnji sa nadležnim državnim organima i institucijama (Ministarstvo zdravlja, Agencija za zaštitu životne sredine, Ministarstvo prosvjete i nauke, Univerzitet Crne Gore-Elektrotehnički fakultet) predviđena je realizacija aktivnosti mjerenja nivoa elektromagnetnog zračenja na najznačajnijim lokacijama na teritoriji Crne Gore (u blizini vrtića, škola, bolnica...). Imajući u vidu potencijalno veliki broj mjernih tačaka, kao i potrebu analize dobijenih mjerenja, ova aktivnost se planira sprovesti tokom čitave godine.

Imajući u vidu da je 2012. godina predviđena kao krajnji rok za završetak procesa prelaska sa analognih na digitalne radio-difuzne sisteme, tokom 2010. godine biće sprovedene predviđene aktivnosti vezane za pojedine faze prelaska na digitalne radio-difuzne sisteme a koje su usaglašene sa preporukama EU.

II – 3.1. ANALIZA TRŽIŠTA I UTVRĐIVANJE OPERATORA SA ZNAČAJNOM TRŽIŠNOM SNAGOM

Shodno Zakonu o elektronskim komunikacijama (član 40, 41 i 143), Agencija će u 2009. godini, završiti analizu sedam relevantnih tržišta koja su obuhvaćena Preporukom Evropske Komisije iz 2007. godine, odrediti operatore sa značajnom snagom i odrediti jednu ili više obaveza predviđenih Zakonom (član 44-51), koje ti operatori treba da izvrše.

Pored praćenja sprovođenja ovih obaveza, po ocjeni Agencije, neophodno je u 2010. godini, izvršiti analizu, prema sadašnjim predviđanjima, pet relevantnih tržišta koja nijesu obuhvaćena predhodnom analizom.

Za izradu ove analize, pored zaposlenih u Agenciji, neophodno će biti i angažovanje stručnih kadrova izvan Agencije.

II-3. 2. IZRADA I IMPLEMENTACIJA TROŠKOVNOG MODELA

Agencija će nakon sprovedene analize relevantnih tržišta, nametnuti neke od regulatornih obaveza operatorima za koje se utvrdi da imaju značajnu tržišnu snagu na nekom od relevantnih tržišta, među kojima su obaveza primjene metoda troškovnog računovodstva i obavezu vođenja odvojenih računovodstvenih evidencija. Polazeći od međunarodne prakse, Agencija će u zavisnosti od ispunjenosti odgovarajućih uslova i predloga konsultanata primjenjivati jedan od tri modela obračuna troškova i to: 1) model potpuno raspodijeljenih troškova po istorijskim troškovima; 2) model potpuno raspodijeljenih troškova po tekućim troškovima i 3) model po dugoročnim projektovanim inkrementalnim troškovima.

II – 4. UNIVERZALNI SERVIS

Univerzalni servis u elektronskim komunikacijama

Agencija će rješenjem, na period od 5 godina, odrediti jednog ili više operatora Univerzalnog servisa, tako da pružanje Univerzalnog servisa bude obezbijeđeno na cjelokupnom području Crne Gore, u skladu sa Zakonom o elektronskim komunikacijama.

Univerzalni servis u poštanskoj djelatnosti

Agencija će posebnu pažnju posvetiti realizaciji univerzalnog poštanskog servisa uz primjenu mehanizama za finansiranje njegove realizacije.

II –5. IZRADA PLANOVA, IZVJEŠTAJA I INFORMACIJA VEZANIH ZA TRŽIŠTE ELEKTRONSKIH KOMUNIKACIJA, RADIO-DIFUZIJE I POŠTANSKE DJELATNOSTI

U ovom dijelu programskih aktivnosti, Agencija u 2010. godini između ostalog planira izradu dokumenata kao što su :

- **Izveštaj o radu Agencije za 2009. godinu** u skladu sa članom 16 Zakona o elektronskim komunikacijama, koji će sadržati podatke o: dinamici ostvarivanja konkurencije na tržištu elektronskih komunikacija i primjeni principa tarifne politike; stepenu ostvarivanja Univerzalnog servisa, sa ocjenom koliko su korisnici zadovoljni ovom uslugom; dodijeljenim ograničenim resursima (radio-frekvencije i numeracija) uz ocjenu racionalnosti njihovog korišćenja; stepenu razvoja sektora elektronskih komunikacija u Crnoj Gori za predmetnu godinu, sa pregledom obima, vrste i kvaliteta usluga koje operatori i pružaoci usluga nude krajnjim korisnicima; planiranim i izvršenim radnim zadacima Agencije za predmetnu godinu.
Rok: II kvartal
- **Finansijski izvještaj za 2009. godinu** u skladu sa članom 16 Zakona o elektronskim komunikacijama, koji sadrži finansijske pokazatelje poslovanja Agencije.
Rok: II kvartal
- **Izveštaj o monitoringu radio-frekvencijskog spektra u 2009. godini**, koji će sadržati jedan sveobuhvatan pregled rezultata kampanja mjerenja i monitoringa radio-frekvencijskog spektra obavljenih tokom 2009. godine.
Rok: II kvartal

- **Plan nadzora u oblasti telekomunikacija za 2010. godinu** kojim će se utvrditi dinamika redovnog nadzora nad radom operatora koji su registrovani kod Agencije.
Rok: I kvartal
- **Analiza relevantnih tržišta** (po sadašnjoj procjeni 5) koja nijesu obuhvaćena Preporukom EK iz 2007. godine a za koja se ocjenjuje da je neophodno izvršiti analizu.
Rok: Tokom 2010 god
- **Informacija o troškovnom računovodstvu** i vođenju odvojenih računovodstvenih evidencija operatora sa značajnom tržišnom snagom.
Rok: II kvartal
- **Informacija o kretanju cijena** na tržištu elektronskih komunikacija u Crnoj Gori;
Rok: I kvartal
- **Informacija o stanju tržišta fiksnih, mobilnih i Internet operatora** koje se se rade mjesečno prema utvrđenoj metodologiji o prikupljanju i obradi određenih parametara iz tekućeg poslovanja operatora fiksne i mobilne telefonije i Internet servis provajdera.
Rok: Mjesečno
- **Analiza poslovanja telekomunikacionih operatora za 2009. godinu.**
Rok: III kvartal
- **Informacija o razvoju univerzalnog servisa** u sektoru elektronskih komunikacija
Rok: III kvartal
- **Izveštaj o stepenu razvoja javnih elektronskih komunikacionih mreža i usluga** (fiksne, mobilne, KDS, Internet), koji bi sadržao podatke o razvoju infrastrukture, tehnologijama koje se koriste, stepenu pokrivenosti, vrstama usluga koje se pružaju, koji bi se pravio godišnje.
Rok: III kvartal
- **Izveštaj o dodijeljenim ograničenim resursa** (radio-frekvencije i numeracije) uz ocjenu racionalnosti njihovog korišćenja.
Rok: Po potrebi
- **Izrada ankete o stepenu razvoja javnih elektronskih komunikacionih usluga** u Crnoj Gori.
Rok: III kvartal
- **Informacija o finansijskom poslovanju Pošte Crne Gore d.o.o. u 2009. godini** imajući u vidu da je na osnovu člana 25 Zakona o poštanskim uslugama utvrđeno da univerzalni poštanski operator dostavlja regulatornom organu finansijski izvještaj i druge podatke u skladu sa zakonom. Informacija će obuhvatiti ekonomsko finansijsku analizu poslovanja univerzalnog poštanskog operatora.
Rok: II kvartal
- **Informacija o realizaciji projekta „Metodologija vođenja odvojenog računovodstva operatora univerzalne poštanske usluge“.**
Rok: IV kvartal
- **Informacija o kvalitetu obavljanja univerzalne poštanske usluge** na osnovu člana 55, 56 i 57 Pravilnika o opštim uslovima za obavljanje poštanskih usluga („Službeni list Republike Crne Gore“, broj 29/06) i člana 83 Pravilnika o posebnim uslovima za obavljanje poštanskih usluga („Službeni list Republike Crne Gore“, broj 79/06), univerzalni poštanski operator je obavezan da obavlja mjerenje kvaliteta prenosa poštanskih pošiljaka. Informacija ce obuhvatiti pitanja kvaliteta obavljanja univerzalne poštanske usluge.
Rok: II kvartal
- **Informacija o slobodnim radio-frekvencijama** koje bi mogle biti predmet javnog tendera.
Rok: Po potrebi
- **Izveštaj o procesu prelaska sa analognih na digitalne zemaljske radio-difuzne sisteme u Crnoj Gori**
Rok: II kvartal
- **Plan redovne kontrole i monitoringa radio-frekvencijskog spektra u 2010. godini.**
Rok: I kvartal

- **Izveštaj o stepenu realizacije Sistema za kontrolu i monitoring radio-frekvencijskog spektra Crne Gore.**
Rok: Po potrebi
- **Finansijski plan i Programa rada za 2011. godinu.**
Rok: III kvartal

II-6. SARADNJA SA NADLEŽNIM DRŽAVNIM ORGANIMA I INSTITUCIJAMA, OPERATORIMA ELEKTRONSKIH KOMUNIKACIJA I POŠTANSKIM OPERATORIMA, REGULATORNIM TIJELIMA DRUGIH DRŽAVA, TE MEĐUNARODNIM ORGANIZACIJAMA U OBLASTI ELEKTRONSKIH KOMUNIKACIJA I POŠTANSKOG SAOBRAĆAJA

Saradnja sa nadležnim državnim organima i institucijama, operatorima elektronskih komunikacija i poštanskim operatorima će se sprovoditi u skladu sa Zakonom i u mjeri potrebnoj za implementaciju i primjenu Zakona o elektronskim komunikacijama, Zakona o poštanskim uslugama i Zakonom o inspeksijskom nadzoru.

U okviru međunarodnih aktivnosti, Agencija planira učešće na međunarodnim konferencijama i stručnim skupovima u organizaciji relevantnih organizacija iz sektora telekomunikacija i poštanske djelatnosti poput Međunarodne unije za telekomunikacije - ITU, Svjetskog poštanskog saveza UPU, Akademije za telekomunikacije INA SETA, CEPT-a, Instituta za ekonomske poslove (IEA), Evropskog Komiteta za poštansku regulaciju CERP, kao i drugih institucija, organizacija i regulatornih tijela zemalja u okruženju.

Na regionalnom nivou, biće nastavljena saradnja sa nadležnim regulatornim tijelima naročito po pitanju koordinacije radio-frekvencija, sprovedena zajedničkih mjernih kampanja po pitanju monitoringa radio-frekvencioskog spektra u pograničnom pojasu, nadzora elektronskih komunikacija, kao i drugih pitanja.

U tom smislu, u 2010. godini, planira se slijedeće:

- Intenzivnije praćenje i uključivanje u rad ITU-T studijskih grupa (SG2 - Numeracija, SG9 - Tehnički aspekti širokopolasnih kablovskih mreža, SG12- Kvalitet elektronskih komunikacionih usluga, SG13 – Mreže sledeće generacije, SG15 – Optičke mreže i pristupna infrastruktura),
- Intenzivnije praćenje i uključivanje u rad CEPT-a i njegovih radnih Grupa (numeracija, Tehnička regulativa i zahtijevani standardi za interkonekciju (PT-2)- TRIS i dr.)
- Učešće na seminarima, koji se odnose na komutaciju i numeraciju (numeracija, prenosivost, izbor/predizbor operatora), širokopolasni pristup, mreže sledeće generacije i dr.;
- Učešće na Cable Congress 3 – 5 mart 2010. godine u Briselu. Na ovom kongresu učestvuju najveći kablovski operatori u Evropi a razmatraju se standardizacija, regulatorni aspekti i dr.;
- Učešće na telekomunikacionim skupovima u zemlji i okruženju (Infifest –Budva, septembar 2010., Telfor-Beograd, novembar 2010., Postel – Beograd, decembar 2010. idr.);
- Učešće u radu stručnih skupova i on-line seminara, u organizaciji ITU – *Centre of Excellence*;
- Učešće predstavnika Sektora u radu upravljačkog komiteta Centre of Excellence, kao člana upravljačkog komiteta, i organizacija jednog seminara u okviru Center of Excellence u Crnoj Gori;
- Jačanje saradnje sa regulatorima iz okruženja, po pitanju univerzalnog servisa, usluga prenosivosti brojeva, usluga izbor/predizbor operatora, interkonekcije, operatorskog pristupa, zajedničkog korišćenja infrastrukture, nadzora i dr.) kroz intenzivnije konsultacije sa njima, kao i organizovanje zajedničkih tematskih sastanaka i radionica.
- Učešće u radu stručnih grupa CEPT-a, koji razmatraju pitanja vezana za radiokomunikacije na nivou zemalja Evropske unije, i u čijem se radu donose ključne smjernice za dalji razvoj, primjenu i implemetaciju novih tehnologija putem korišćenja radio-frekvencijskog spektra(stručni skupovi koji se odnose na mobilne radio-komunikacione sisteme (WG PT1 – grupa koja se bavi tehničkim

- aspektima IMT sistema), stručni skupovi koji se odnose na upravljanje radio-frekvencijskim spektrom (WGSE, SE42), stručni skupovi koje se odnose na radio-difuznu službu, digitalne radio-difuzne sisteme i digitalnu dividendu (TG4, FM45), stručni skupovi za pomorske službe (FM PT46), stručni skupovi za satelitske komunikacije (FM PT44), stručni skupovi za monitoring radio-frekvencijskog spektra (FMPT22), stručni skupovi za pripremu svjetske konferencije o radiokomunikacijama kao i ECC sastanke – plenarne sjednice
- Učešće u radu stručnih grupa ITU-a, na kojima se razmatraju pitanja i donose odluke koje će biti razmatrane i donijete na sljedećoj svjetskoj radiokomunikacionoj konferenciji čije je održavanje planirano za 2011. godinu.
  - Učešće u radu ITU grupa (SG1 –upravljanje radio-frekvencijskim spektrom (WP1A, WP1B, WP1C), SG4 - satelitske službe (WP4A, WP4B), SG5 – službe zemaljskih sistema (WP5A, WP5B, WP5C, WP5D), SG6 – radiodifuzna služba (WP6A, WP6B), JTG 5-6 – zajednička radna grupa formirana nakon WRC 2007 koja je odgovorna za sprovođenje studije u vezi sa zajedničkim korišćenjem RF spektra u opsegu 790-862 MHz od strane mobilnih aplikacija i drugih servisa kao i WRS - svjetskog radiokomunikacionog seminara.
  - U zavisnosti od forme i vremena kada će biti usvojen Zakonom o prelasku sa analognih na digitalne zemaljske radio-difuzne sisteme, aktivnosti ovog Sektora, pa samim tim i Agencije će biti usmjerene i na tijesnu saradnju sa Ministarstvom kulture, sporta i medija, i u cilju promovisanja prednosti i mogućnosti uvođenja zemaljskih radio-difuznih sistema u Crnoj Gori, smatramo potrebnim sprovođenje kampanje edukativno-promotivnog karaktera na čitavoj teritoriji Crne Gore.
  - Kako je u postupku izdavanja odobrenja za korišćenje radio-frekvencija, u sklopu tehničkog rješenja predviđeno da se dio dokumentacije odnosi na uticaj na životnu sredinu. Imajući u vidu obavezu izdavanja odobrenja za korišćenje radio-frekvencija u roku ne dužem od 45 dana, kada se dodjela ne vrši putem tendera, smatramo korisnim da se sprovede kampanja mjerenja nivoa EM zračenja na najznačajnijim lokacijama na teritoriji Crne Gore: u blizini vrtića, škola, bolnica, u najugroženijim stambenim objektima itd. Projekat bi trebalo sprovesti u saradnji sa Elektrotehničkim fakultetom i Agencijom za zaštitu životne sredine.
  - Sa regulatornim tijelima zemalja iz okruženja, nastaviće se saradnja po pitanju koordinacije radio-frekvencija i pregovora oko postizanja dogovora po pitanju preferencijalnih frekvencija u graničnim predjelima od interesa za Crnu Goru i operatore elektronskih komunikacionih mreža registrovanih u Crnoj Gori.
  - U 2010 godini, po pitanju saradnje sa regulatornim tijelima zemalja iz Regiona i relevantnim međunarodnim organizacijama, korisno bi bilo organizovati posjetu nekoj od zemalja iz Regiona koja je već ušla u proces realizacije prelaska sa analognih na digitalne radio-difuzne sisteme. Implementacija Zakona o prelasku sa analognih na digitalne zemaljske radio-difuzne sisteme, nameće obavezu intenzivne saradnje sa operatorima radio-difuznih mreža i pravnim i fizičkim licima u procesu implementacije digitalnog plana i empirijske verifikacije parametara za planiranje kroz mjerenja na terenu, kao i praćenje aktivnosti vezanih za implementaciju digitalne zemaljske radio-difuzne mreže u skladu sa Zakonom o prelasku sa analognih na digitalne zemaljske radio-difuzne sisteme. Za dalje unapređenje Sistema za monitoring RF spektra procijenjujemo važnim tijesnu saradnju sa stručnim službama zemalja iz Regiona i EU, i to kako kroz učešće naših predstavnika u radu radnih grupa CEPT-a i ITU-a tako i kroz mogućnost učešća u pojedinim monitoring kampanjama koje se po dogovoru sprovode između članica CEPT radne grupe FM PT 22.

Po pitanju međunarodne saradnje u oblasti poštanske djelatnosti u toku 2010. godine planira se:

- Učešće predstavnika Agencije u aktivnostima koje inicira Svjetski poštanski savez (UPU), posebno u domenu regulacije poštanskih usluga u zemljama članicama i na regionalnom nivou,
- Aktivno učešće predstavnika Agencije u radu Evropskog Komiteta za poštansku regulaciju (CERP) i uključivanje u rad radnih grupa (radna grupa za pitanje regulative, radna grupa za ekonomska pitanja i radna grupa za super viziju i istraživanje tržišta),

- Učešće na Plenarnim Sastancima CERP-a koji se održavaju dva puta godišnje,
- Saradnja sa regulatornim tijelima susjednih zemalja i zemalja članica Evropske Unije,
- Učešće na međunarodnim skupovima i konferencijama u zemlji i inostranstvu.

II – 7. MATERIJALNO-TEHNIČKO I KADROVSKO OSPOSBLJAVANJE

Agencije će i u 2010. godini nastaviti sa daljim razvojem materijalno-tehničkih kapaciteta, zapošljavanju novih i daljem stručnim osposobljavanjem postojećih kadrova u Agenciji, u cilju kvalitetnog sprovođenja nadležnosti Agencije utvrđenih Zakonom o elektronskim komunikacijama i Zakonom o poštanskim uslugama. U tom smislu planira se slijedeće:

- Implementacija Sistema za monitoring radio-frekvencija u 2010. godinu, u okviru čega je planirano da se objekat Glavnog kontrolno-mjernog centra u Podgorici privede namjeni i pusti u rad kao i 3 daljinski-upravljanje kontrolno-mjerne stanice (Kotor, Ulcinj, Rožaje) čija implementacija je počela u 2009. godini. Nakon njihovog završetka, iste će biti povezane u jedinstveni sistem.
- Realizacija projekta centralne administrativne baze podataka prenesenih brojeva, shodno zakonskim obavezama.
- Dalje unapređenje informacionog sistema Agencije.
- Nabavka mjernih instrumenata i opreme za mjerenje kvaliteta elektronskih komunikacionih mreža i usluga (nabavka uređaja i softvera za "real-time" i "offline" analizu govornog, video i data saobraćaja, nabavka portabilnih urađaja za analizu saobraćaja u mrežama telekomunikacionih i kablovskih operatora, mjerača snage i dr.).
- Popuna slobodnih sistematizovani radnih mjesta, shodno Pravilniku o organizaciji i sistematizaciji Agencije.
- U toku 2010. godine nastaviće se saradnju sa naučno obrazovnim institucijama u Crnoj Gori i inostranstvu, u cilju daljeg specijalističkog osposobljavanja i usavršavanja kadrova iz oblasti koje su od interesa za Agenciju (magistarske i specijalističke studije i kursevi, stručni seminari i dr.) vezane za aspekte regulacije i primjenu novih rješenja kod elektronskih komunikacija i usluga, kao i poštanske djelatnosti.

Finansijskim planom za 2010. godinu, detaljnije su obrazložene investicije koje će biti realizovane u narednoj godini.

III IZVRŠENJE PROGRAMA

U cilju efikasnijeg izvršenja Programa rada, Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost će, shodno članu 14 Statuta Agencije, sačiniti godišnji **Operativni plan** sa bliže određenim nosiocima i rokovima izvršenja pojedinih obaveza i zadataka utvrđenih ovim Programom.

Sredstva neophodna za realizaciju Programa rada Agencije za 2010. godinu, planirana su Finansijskim planom Agencije za 2010. godinu.

Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost

Broj: 01-3084/2

Podgorica, 25.09.2009. godine